

De Graaf

wel verschil van mening houden. Zij zei dat er simpele tussenoplossingen denkbaar zijn. Dat denk ik ook, maar meestal zijn simpele oplossingen budgettair gezien nog duurder dan de oplossingen die nu op tafel liggen. Zij stroken in ieder geval ook niet met de noodzaak tot beheersing van de collectieve lasten, waarin ik een geweldige medestander heb gevonden in de heer Van de Zandschulp. Ik ben hem daar uiteraard dankbaar voor.

Over de Derde EG-Richtlijn heb ik tegen de heer Van der Jagt al het nodige gezegd.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **Voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Van de Zandschulp, die het heeft gevraagd.

De heer **Van de Zandschulp** (PvdA): Voorzitter! Naar mijn mening is de beraadslaging niet afgerond en niet rijp voor besluitvorming. Ik stel voor, de beraadslaging op te schorten totdat de staatssecretaris bereid en in staat is om op fundamentele vragen die gerezen zijn over de houdbaarheid van dit voorstel, getoetst aan de Derde EG-Richtlijn, nader te antwoorden.

De **Voorzitter**: Dit is een ordevoorstel. De heer Van de Zandschulp heeft namens de Partij van de Arbeid het voorstel gedaan, de stemming uit te stellen, omdat hij eerst nader inzicht wil hebben in de verhouding met de Derde EG-Richtlijn. Dat is een ordevoorstel, dat het eerst aan de orde komt. Aangezien ik verwacht dat er zo een hoofdelijke stemming komt over het wetsvoorstel zelf, breng ik eerst het ordevoorstel van de fractie van de Partij van de Arbeid in stemming. Ik wil doen stemmen bij zitten en opstaan.

In stemming komt het voorstel van orde van de heer Van de Zandschulp.

De **Voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de PSP, de PPR, de CPN en D66 voor dit ordevoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Wij gaan over tot hoofdelijke stemming.

Voor stemmen de leden:

Heijne Makkreel, Houben-Sipman, Jaarsma-Buijserd, Van der Jagt, De Jong, Kaland, Kruisinga, Kuiper, Luteijn, Maris, M.A. van der Meer, Van der Meulen, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Postma, Schouten, Schuurman, Talsma, Veder-Smit, Van Velzen, Verbeek, Vonhoff-Luijendijk, Wagemakers, Zijlstra, Baarda, Barendregt, Boersma, Bos-Beernink, Van Boven, Braakman, Buijsert, Coenemans, Fleers, Franssen, Ginjaar, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, Hendriks, Heijmans en de Voorzitter.

Tegen stemmen de leden: Hoefnagels, Klaassens-Postema, Klein Bennink, Van Kuilenburg-Lodder, T.E.M. van Leeuwen, Mastik-Sonneveldt, J.H.B. van der Meer, Van Ooijen, Pit, Redemeijer, De Rijk, Schinck, Simons, Smeets-Janssen, Stam, Tiesinga-Autsema, Tjeenk Willink, Uijen, Van Veldhuizen, Vis, Van de Zandschulp, Zoon, Baarveld-Schlaman, Boersma, Bolding, Borgman, Ermen, De Gaay Fortman, Gelderblom-Lankhout en Glastra van Loon.

De **Voorzitter**: Ik constateer, dat het wetsvoorstel met 40 tegen 30 stemmen is aangenomen.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Voorzitter: Heijne Makkreel

Aan de orde is de behandeling van het wetsvoorstel **Uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne met regels met betrekking tot de financiering van het beleid op het gebied van de milieuhygiëne (19752)**.

De beraadslaging wordt geopend.

De **Voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Boersma. Ik wijs de leden erop dat hij zijn maidenspeech zal houden.

De heer **Boersma** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Alvorens op het wetsvoorstel in te gaan, stel ik het op prijs, enige algemene opmerkingen te maken over het milieubeleid, waarvan de financiële paragraaf overigens niet onbelangrijk is. Wie de milieuproblematiek ter harte gaat,

kan er niet onverschillig voor zijn dat voor het milieubeleid geld nodig is. Wie enigermate in de problematiek thuis is, weet dat voor behoud en herstel van een goed milieu heel veel geld beschikbaar dient te komen. Het gaat daarbij om gigantische bedragen. Voorop dient te staan dat de vervuiler betaalt, dat wil zeggen dat de vervuiler door maatregelen, soms heel kostbare maatregelen, niet meer vervuult. Deze maatregelen komen voor zijn rekening en zullen hun weg vinden in het eindprodukt. Ten slotte betaalt de consument en zo hoort het.

Daarnaast is er de financiering van het overheidsbeleid en datgene wat niet kan worden gevonden door een goede, harde toepassing van het principe "de vervuiler betaalt". Ook dat beleid vraagt enorme bedragen. Het is goed om na te gaan, waaraan onze samenleving zoal is blootgesteld. Ik noem de verzuring, vervuilde rivieren, een niet voldoende rioolstelsel en een vervuilde bodem, zowel op het land als in het water. De natuur, die het milieu vaak kan regenereren, hebben wij op veel plaatsen ver boven het regeneratievermogen aangetast. Ik moge slechts noemen het grondwater en het nitraat.

Wij constateren dat het beleid de problematiek goed weet te formuleren. Analyses zijn sterk. Er vindt goede advisering plaats door de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne, kortom, wij kunnen ons, juist omdat wij beseffen om welke weerbarstige materie het gaat, redelijk vinden in het voorgestelde beleid. Wij moeten echter helaas constateren dat het beleid in de uitvoering en doorvoering aarzelt, als het ware stagneert. Dat geldt niet alleen voor dit departement, maar ook — dat is pas geleden nog gezegd — voor die van Landbouw en Visserij, Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken. En dat alles heeft naar onze mening te maken met de opvattingen van dit kabinet over de collectieve lasten en het financieringstekort. Wij zien dat het bedrijfsleven te veel wordt gespaard, dat het particuliere verkeer prevaleert boven het openbaar vervoer, dat te veel wordt getracht met werkgevers op het punt van het milieu tot consensus te komen ten detrimente van het milieu. Ook dat heeft te maken met opvattingen van dit kabinet over een terugtrekkende overheid en privatisering. Zijn deze wellicht ook de oorzaak van het niet of althans onvoldoende van de grond

komen van het stoffenbeleid, met daaraan verbonden duidelijke financiële regelingen, zoals reguleringshellingen?

Wij zijn erover verbaasd, dat er geen studies zijn gemaakt naar de relatie tussen werkgelegenheid en milieu. De vakbeweging heeft daar wel het een en ander over gezegd. Deze relatie lijkt ons thans te worden beperkt tot het niet te hard ingrijpen ten behoeve van het milieu, want dat kan wel eens werkgelegenheid kosten. Ik denk hierbij aan de mesterijen en aan de raffinaderijen. In feite kan een stimulerend beleid ten behoeve van het milieu een geweldige impuls voor de werkgelegenheid zijn. Ik noem een tienjarenplan voor de rioleringen. Ook aan de overzijde van het Binnenhof zijn door mijn partijgenoten voldoende behartigenswaardige woorden over de rioleringen gezegd. Of zou er dan een probleem ontstaan in verband met de collectieve lasten en met het financieringstekort? Zijn de vervuiling en de verzuring geen collectieve lasten, hebben wij op dit punt geen wezenlijk financieringstekort? Zijn wij het niet met elkaar eens, dat wanneer je nu niet handelt en nu niet betaalt, het later veel malen duurder zal zijn? Waarom beslissen wij voor de korte termijn in plaats van voor de lange termijn?

Mijnheer de Voorzitter! Wij constateren dat onze veiligheid door vervuiling ernstig wordt bedreigd, ernstiger dan door welke andere vijand ook. Als wij deze bedreiging van onze veiligheid even serieus zouden nemen als onze defensie, hadden wij voldoende middelen ter beschikking om de essentiële taken uit te voeren, essentieel voor ons en voor de komende generaties. Als ergens een krachtig optredende overheid noodzakelijk is, dan is het wel op dit terrein. De overheid dient een goed gestructureerd milieubeleid door en uit te voeren en dit dient te worden voorzien van de daarbij behorende financiële middelen. Er is voldoende draagvlak bij de burgers, mits de overheid in al haar geledingen consequent getuigt van de ernst van de situatie en van haar ernst er iets aan te doen. In die omstandigheden zijn bij voorbeeld kwesties van 100 of 120 km per uur eenvoudig te beslissen ten gunste van de limiet van 100 km per uur en dus ten gunste van het milieu. Terecht hebben wij het kabinet daarvoor niet aangezien.

Mijnheer de Voorzitter! Dit waren wat bittere opmerkingen voordat ik aan het wetsvoorstel zelf toekom, maar het was nodig om de zaak in perspectief te zetten. Mijn fractie heeft geconstateerd dat er te weinig financiële middelen zijn en dat er daardoor te weinig wordt gedaan om het goed geformuleerde milieubeleid gestalte te geven. Wij zullen ieder voorstel van de regering, om daarin verbetering te brengen, steunen. Daarbij kan er best over gediscussieerd worden welke methode van financiering wordt gekozen. Voor mijn fractie is het van het grootste belang dat er voldoende financiële middelen komen. De wijze waarop is zeker interessant, maar toch van de tweede orde.

Ik maak deze opmerkingen in het licht van de belangrijkste bepaling in het wetsvoorstel, de bestemmingsheffing op fossiele brandstoffen. Bij dit soort heffingen, die verdacht veel lijken op accijnzen, rijst de vraag of het niet beter is het milieubeleid in beginsel te financieren uit de algemene middelen. Dit geldt vooral voor de onderdelen waar de onmiddellijke relatie met het uitgangspunt "de vervuiler betaalt" niet of slechts met zeer veel moeite gelegd kan worden. Mijn fractie neigt hiertoe, zeker als het gaat om bestemmingsheffingen en daaruit te betalen lasten.

Heel anders is het gesteld met reguleringshellingen. In dit wetsvoorstel wordt dit middel erg beperkt gebruikt. Dit kan onzes inziens sterk worden uitgebreid. De wijze waarop de Stichting natuur en milieu een verzuringfonds wil instellen, heeft onze grote waardering. Wij zijn ervan overtuigd, dat van de door haar voorgestelde reguleringshellingen een goede werking uitgaat, waardoor minder zal worden vervuild en waardoor er middelen op tafel komen om de gevolgen van de verzuring te bestrijden. Het is daarbij niet nodig om dat voorstel van A tot Z te volgen.

Uit alle gegevens die wij hebben ontvangen, blijkt dat de minister hetzelfde denkt over de functie van statiegelden etc. Een wat voortvander toepassing zouden wij wel op prijs stellen, maar wij achten het een goede zaak, dat de mogelijkheden thans in deze wet zijn geregeld. Wij merken daarbij op, dat een dubbeltje niet echt inspirerend werkt om de PET-fles terug te brengen.

Ten slotte wil mijn fractie achteraf nog een kleine inbreng hebben in het

debat dat aan de overzijde met de minister is gevoerd over het klein chemisch afval. Hebben wij goed begrepen dat de minister voorstelt, het huidige beleid tot 1995 voort te zetten? Dat vinden wij erg terughoudend. Is het niet de moeite waard om eens te onderzoeken of er een bestemmingsheffing kan worden gelegd op veel soorten klein chemisch afval? Verder zou dan met de gemeenten geregeld moeten worden dat zij het klein chemisch afval verantwoord ophalen, zonder betaling. De gemeenten worden dan schadeloos gesteld uit die bestemmingsheffingen. Voor de kleine bedrijven en voor de huishoudens zou dit op den lange duur wel eens de beste en de goedkoopste methode kunnen zijn om het klein chemisch afval effectief uit het milieu te houden.

Mijnheer de Voorzitter! Wij zien thans af van een uitvoerige beschouwing over het adagium "de vervuiler betaalt". Ik heb er in het begin van mijn betoog een zin aan gewijd. Ik merk wel op dat de wet en het betoog dat aan de overzijde is gehouden daartoe aanleiding kunnen geven. Maar de door de minister in het vooruitzicht gestelde nota doet ons een en ander afwachten. Overigens is er wel op een heel bijzondere wijze sprake van "de vervuiler betaalt" als drinkwaterbedrijven boeren gaan betalen om niet te vervuilen, te verzuren en te vermesten, als u begrijpt wat ik bedoel.

Voorzitter! Ik kom met een enkele opmerking tot een afronding. Hoewel een andere systematiek mogelijk zou zijn geweest, draagt het wetsontwerp toch bij tot het inzichtelijk maken van de financiering van het milieubeleid door de heffingen uit verschillende wetten bijeen te brengen tot een bestemmingsheffing op fossiele brandstoffen. Ook de regeling van de schadevergoeding in voorkomende gevallen achten wij een verbetering. Wij missen overigens wel een regeling voor schadevergoeding aan hen die schade lijden door een vervuiler, waarbij de vervuiler niet of niet duidelijk aanwijsbaar is. Ten slotte merk ik op dat wij dit wetsontwerp willen steunen, maar dat had men wellicht al begrepen.

□

De heer **Ginjaar** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij praten vandaag over